

MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN DOĞAL, TOPLUMSAL NİTELİKLERİ VE YAŞAM STANDARTLARI

Yrd. Doç. Dr. Rifki HENDEN

Bu çalışmada meslek yüksekokulu öğrencilerinin iletişim sorunları üzerinde durulmuştur. İletişim sorunlarının nedeni olarak öğrencilerin, doğal, toplumsal nitelikleri ve yaşam standartları tanımlanmaya çalışılmıştır.

Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminde (1911), Paris'teki "Ecole de Conducteur"un örnek alındığı ilk teknikler okulu, Nafia Vekaletine bağlı olarak "Kondüktör Mektebi" adıyla açılmıştır. Okulun adı Cumhuriyet'in yıllarında (1922) "Nafia Fen Mektebi" olarak değiştirilmiş; Ortaokuldan sonra iki yıllık olan sürede, 1930 yılında üç yıla çıkarılmıştır. Okul, 1937 yılında mühendis yetiştiren "Teknik Okulu"na dönüştürülürken, teknikerlik iki yıla indirilmiş ve okulun bir bölümü halinde sürdürülmüştür. Okul, 1941 yılında "Maarif Vekaleti"ne devredilmiştir. 1952 yılından soma Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı tekniker okulları açılmıştır (Karasar, 1981, S.45).

Teknik okullar varlıklarını sürdürürken 1965 yılında, teknik okul mezunlarının bir üst öğrenim düzeyi olarak nitelendirilecek, mezunlarına yedek subaylık hakkı veren "Tekniker Yüksekokul"ları açılmıştır. Tekniker okulu mezunları endüstride aranan elemanlar olmuş ise de, yetki ve sorumlulukları, mühendislik öğrenimlerine devamları ve yedek subaylıkla ilgili yasal düzenlemelerinin yapılamayışı, mezunlar arasında tepki doğurmuştur. Sonuçta, tekniker okulları gelişmelerinin güç ve yavaş olması neden gösterilerek 1971 yılında kapatılmışlardır (DPT, 1969. S. 190). Teknik okulların kapatılması ile doğal olarak öğrenci kaynağı kuruyan tekniker yüksekokulları 1973 yılında kapanmıştır.

Türkiye'de önlisans eğitime ilişkin yasal açıklamaların ilki üçüncü beş yıllık (1973-977) kalkınma planında görülmektedir. Kalkınma planı, 1995 yılına kadar eğitim sisteminin alması gerekli yeni şekli ortaya koymuş ve yükseköğretimi önlisans, lisans ve lisans üstü olarak öngörmüştür (DPT, 1973. S.721). İki yıllık olan önlisansın "ana insan gücü" yetiştirmesi planlanmıştır.

Üçüncü beş yıllık kalkınma planı ile ülkenin ana sorunları yeniden belirlenmiştir. Amaç 1995 yılında Avrupa Ekonomik Topluluğu ile bütünleşmeyi sağlayacak ekonomik yapıyı oluşturmaktır.

Bu düşünceye göre 1995 yılı sonunda:

- 1- Yaşam düzeyi yükselecek.
- 2- Sanayileşme gerçekleşecek.
- 3- Dışa bağımlılık azalacak.
- 4- İstihdam sorunu çözülecek.
- 5- Gelir dağılımı iyileşecektir.

Bu sonuca ulaşabilmek için:

- 1- Endüstrinin hızlanması,
- 2- Ara insan gücü sıkıntısının giderilmesi,
- 3- Eğitim yapısının yeniden düzenlenmesi,
- 4- Meslek yüksekokullarının yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında eğitime ilişkin öneriler, 1739 sayılı "Milli Eğitim Temel Kanunu" ile yasal bir çerçeveye kavuşturulmuştur. Kanunda yükseköğretimin yapısı lisans öncesi, lisans ve lisans üstü olarak öngörülmüştür (Resmi Gazete, 24.6.1973).

Ortaöğretimden soma iki yıllık yükseköğrenim önlisans modeli ilk kez 1896 yılında ABD.'de uygulanmıştır. Önceleri Junior College, daha soma Community College adını alan bu kurumlar, amaç çeşitliliği üe birlikte, tarım, ticaret, mühendislik, tıp ve daha birçok alanda mesleki programlara ağırlık vermişlerdir. Programlar çevre koşulları dikkate alınarak hazırlanmakta ve lisans öğrenimlerine transfer olanakları bulunmaktadır. Başlangıçta, üniversiteye küçümsenen mezunlar, lisanstaki başarıları sonucu giderek daha geniş kabul görmüşlerdir. Programlarını tamamlayan öğrencüler bir meslek elemanı olarak kolaylıkla iş bulabilmişlerdir. ABD'de yükseköğrenim öğrencilerinin %42'si Community College'lerde öğrenim görmektedirler (Balcı, s. 139). Bazı eyaletlerde (Kaliforniya, Florida) bu oran % 60'm üstüne çıkmaktadır. Kanada ve Japonya'da yükseköğrenim gençliğinin %60'ı bu tür önlisans programlarını tercih etmektedirler. Japonlar, II. Dünya Savaşı sonundaki hızlı kalkınmalarının şeref payını meslek yüksekokullarına vermişler ve programları "arabanın önüne koşulan at" olarak tanımlamışlardır. Fransa, İngiltere ve benzeri Avrupa ülkelerinde de önlisans programları yaygın olarak görünmektedir.

Bin dokuz yüz yetmişli yularda Türkiye'deki yükseköğrenim olanaklarının ülke düzeyine dağılımına ve "ara insan gücü" yetiştirme alanındaki mevcut uygulamalara bakıldığında "Önlisans" eğitiminin öneminin arttığı görülmektedir. "Önlisans" eğitimi yükseköğretim'de fırsat eşitliğini yaygınlaştırmak, yeni kapasite yaratmak amacıyla güncellik kazanmıştır. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın uygulama döneminde üniversite önlerinde yığılmayı önlemek için üniversiteler ve MEB'nca önlisans kurumlarının açılması öngörülmüştü. Ancak önlisans mezunların çalışma hayatındaki statüleri belirsizliğini korumuştur. Bu dönemde yüksek teknik eğitimi okulu ve n_e "Üniversitesi" çalışmaları dışında bir gelişme görülmemiştir. Üçüncü beş yıllık kalkınma planında önlisans programlarının açılacağı alanlar belirlenmiştir. Bunlar, "mimar ve mühendis yardımcısı için, inşaat, elektrik, elektronik, radyo ve televizyon, telefon, motor, makina, meteoroloji, tıbbi aletler, ısıtma-soğutma-havalandırma" vb. alanlardır (DPT. 1974, S.23-24). Bin dokuz yüz yetmişli yılların ortalarında yükseköğretim'de fırsat ve olanak eşitliğinden söz edilemez duruma gelmiş, teknik alanda ara insan gücü açığı artmıştır. Bunun sonucu olarak sosyal, siyasal ve ekonomik baskılar yoğunlaşmıştır. Ege Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversite'lerindeki önlisans uygulamaları, istemi karşılayamamıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı'nda, Yaygın Yükseköğretim Kurumu (YAYKUR) Örgün Yükseköğretim Dairesi'ne bağlı olarak 1975-76 öğretim yılında geniş çaplı önlisans kurumları açılmıştır. Meslek Yüksekokulları, önlisans düzeyinde öğrenim veren iki yıllık meslek yüksekokul olarak tanımlanırken, okulun amacı; "ülke şartlarına uygun olarak teknik, sosyal ve hayati bümmler alanlarında ihtiyaç duyulan ara meslek elemanı yetiştirme" olarak belirlenmiştir (MEB. 1.3.1976).

Bu okul mezunlarının, doğrudan iş hayatına atılmaları beklenmektedir. Bunlar ayrıca lisans vb. bir programa transfer olanağı düşünülmediği gibi, unvan sorunları da çözümlenmemiştir.

YAYKUR'a bağlı olarak, 1975 yılında 45 yüksekokul açılmış, bu sayı 1979 yılında 45'i meslek yüksekokulu olmak üzere 59'a yükselmiştir. Meslek yüksekokulları endüstrinin yoğun olduğu yörelerde ve ihtiyaç duyulan programlar göz önüne alınarak açılmıştır. Örneğin Ereğli Demir ve Çelik Fabrikasının varlığı, Kdz.Ereğli ilçesinde izabe, makina ve elektrik programları ile meslek yüksekokulu açılmasının gereksinimini oluşturmuştur.

YAYKUR meslek yüksekokullarına ÖSS'de aldıkları puanlara göre, lise ve dengi tüm okul mezunlarından öğrenci alınmıştır. 1976-77 öğretim yılında öğrencilerin geldikleri kaynakların dağılımı Genel Lise %71,5, Endüstri Meslek Lisesi Teknik Lise fcdJÖ. öteki okullar & l ^ M V r (Karasar-1981, s.62). MEB'na bağlı dönemde okuUar yap, işleyiş ve yönetim bakımından büyük sorunlarla karşılaşmıştır. Dönemin üniversiteleri YAYKUR'u ciddi bulmamışlardır. Öğretim üyelerinin katkıları sınırlı olmuştur. Meslek yüksekokulları MEB ortaöğretim geleneksel okul anlayışı karşısında bocalamıştır. Bu okulların programlan yükseköğretime girimeyen öğrencilerin kabul gördüğü yerler biçiminde algılandığı; bu yönde tartışmaların başlatıldığı görülmüştür. Bu amaçla 21-23 Kasım 1978 tarihleri arasında TÜBİTAK, AÜ Eğitim Fakültesi ve MEB ortaklaşa "Önlisans Eğitimi" konulu bilimsel bir toplantı düzenlemişlerdir. Toplantıda eğitim kurumunun adına "Önlisans" deyimini kullanılması sakıncalı görülmüş bunun yerine "Meslek Yüksekokulu" adı yeterli bulunmuştur. Toplantıda programların süreleri iki yıl olarak öngörülmele birlikte, esnek mmlmuştur. Programlar, geleneksel yükseköğretim kurumlarına giremeyecek nitelikte öğrencilerin kabul edildiği bir yer biçiminde algılanmaması, programlara girişlerin tüm ortaöğretim kurum mezunlarına açık tutulması, ancak önceki öğrenimden kazanılmış deneyimlerin kredilendirilmesi gerektiği görüşü benimsenmiştir. Öğrencilerin yatay ve dikey geçişlerinin sağlanması, mezunlarına unvan verilmesi, önerileri getirilmiş ve meslek yüksekokullarının özelliklen belirlenerek, açılması öngörülmüştür (TÜBİTAK, 21-23.11.1978).

YAYKUR meslek yüksekokulları 31.12.1980 tarih ve 129 sayılı MEB Talim Terbiye Daire Başkanlığı'nın teklifi ve aynı tarihli bakan onayı ile yasal statüye kavuşmuş ve "Meslek Yüksekokulları Yönetmeliği" yayınlanmıştır. Yönetmelik bu okulları "iki yıllık meslek eğitim veren yükseköğretim kurumu" olarak tanımlamış ve teknik bölüm mezunlarına "Tekniker" unvanı vermiştir. Böylece mezunların unvan tartışması son bulmuştur. Meslek yüksekokulu mezunlarma "Tekniker" unvanı verilmesine rağmen, sorun çözümlenememiştir. Bu durum istihdam problemleri yaratmıştır. Yönetmeliğe göre, meslek yüksekokullarının amacı: ülke sanayii ve diğer hizmet sektörlerinde ütiyaç duyulan meslek elemanlarını yetiştirmektir. Yönetmeliğin yedinci maddesi, bir okulda programların bazılarını tamamen ya da geçici olarak kaldırılması, yeni programların öğretime konulması, istihdam sahalan, ihtiyaçlar, çevre halkının isteği, okul danışma kurulunun görüşü ve okul yönetim kurulunun teklifi dikkate alınarak bakanlıkça kararlaştırılır demektir. Görüldüğü gibi yönetmelik Okul çevre bütünleşmesini sağlamayı amaçlamıştır. Okulun danışma ve karar organlarına "Okul Danışma

Kurulu"nu getirmiştir. Okul Danışma Kurulu, müdürün başkanlığında, müli eğitim müdürlüğü temsilcisi, belediye temsilcisi, ticaret ve sanayii odaları temsilcisi, okulun kadrolu öğretmenlerinden bir temsilciden oluşmakta, okulun tüm etkinliklerinde ve mezun olacak öğrencilere çevrelerinde istihdam alanları yaratmada görevler yüklenmiştir. Geçen süre içinde okul danışma kurullarından okullara beklenen katkı sağlanamamıştır.

Yükseköğretim Kanunu, bütün yükseköğretim kurumların Yükseköğretim Kurulu (YÖK) şemsiyesi altında toplamış ve bu sebeple meslek yüksekokulları da üniversiteler bünyesine alınmıştır. Bunun sonucunda, çıkarılan 41 sayılı K.H.K. ile Haziran 1982 tarihine kadar MEB yönetimindeki meslek yüksekokulları üniversitelerin yönetimine bırakılmışlardır. Milli Eğitim Bakanlığı'ndan devralınan 44 meslek yüksekokuluna, 1995 yılına kadar açılan yenileri de eklendiğinde sayı 280'e yükselmiştir. 1995 yılında ikili öğretimle birlikte meslek yüksekokullarına 40.710 öğrenci kayıt hakkı kazanmıştır. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesine bağlı meslek yüksekokullarının öğrenci kontenjanı 489.000'dir. Bu durumda meslek yüksekokullarının toplam öğrenci kapasitesi 529.710 olarak görülmektedir. Ancak Açıköğretim Fakültesine bağlı meslek yüksekokulları kontenjanlarına, gerekli ilginin gösterildiği söylenemez (ÖSYM, 1994).

Önlisans eğitiminin yükseköğretimde fırsat ve olanak eşitliğini yaygınlaştırmak, yeni kapasite yaratmak amacı ile güncellik kazandığı belirtilmişti. Fırsat eşitliği aramak, eşitliğin olmamasından kaynaklanmaktadır. Türkiye'de yükseköğrenim kurumları, 1970'li yılların ortalarında ekonomik seviyesi yüksek olan ailelerin çocuklarının okuduğu (%8) kurumlar olarak görünmektedir (Karasar, 1981, S.5). Yükseköğrenimin yetersiz olması, sosyal ve siyasal baskılar artırmıştır. Önlisans kurumlarının açılmasına etki eden etmenlerden biri de budur. Açılan meslek yüksekokullarına lise ve dengi tüm okul mezunlarından öğrenci alınmıştır. Meslek yüksekokulları üniversitelere bağlandıktan sonra, ortaöğretimde bitirdiği programı yükseköğretimde tercih eden öğrencilere ek puan uygulamasına geçilerek önceki öğrenimden kazandığı deneyimler kredilendirilmiştir. Uygulama meslek yüksekokullarındaki dengeyi endüstri meslek lisesi çıkışlı öğrenciler lehinde bozmuştur. 1995 yılında endüstri meslek lisesi çıkışlı öğrencilerin meslek yüksekokulu teknik programlardaki oranı %88'e ulaşmıştır. Bu durumda meslek yüksekokullarının teknik programları, endüstri meslek liselerini tercih eden ailelerin ekonomik düzeyleri Türkiye ölçeğine göre orta ve daha aşağı olduğu düşünülürse, meslek yüksekokulu öğrencilerinin ailelerinin ekonomik durumları ve yaşam standartları ortaya konmuş olur.

Yükseköğretim Kurulu-Dünya Bankası İlişkileri

Türkiye ekonomik kalkınmasını endüstrileşmeye ve endüstriyel büyümeye dayandırmıştır. Eğitim, üretim ve istihdam ilişkilerinin niteliği daha iyi anlaşılmış, başta endüstri olmak üzere tüm hizmet kesimleri için nitelikli ve becerili nisan gücü yetiştirme sorunu önem kazanmıştır. Ortak pazarla nihayi entegrasyonun gereği olarak "ara insan gücü" yetiştirilmesi ve mesleki teknik eğitimin yeniden düzenlenmesinin önemi ortaya çıkmıştır. Devlet iç Finansman kaynaklarının yanında Dünya Bankası kaynaklarından da yararlanma yoluna gitmiştir.

Bilindiği üzere, 1980 Türkiye'si ekonomik açıdan pazar ekonomisine, sıkı para politikasına, döviz kazandıracak ve istihdam yaratacak imalat endüstrisinin teşvikine önem vermiştir. İmalat kesimindeki büyümeyi sürdürmek ve ülkenin uluslararası pazarlarda rekabet gücünü koruyabilmek için üretim düzeylerini nicelik ve nitelik bakımından yükseltilmesinin zorunluluğu anlaşılmıştır. Ekonomik kalkınma ve endüstriyel büyümede kilit rolü oynayan tekniker düzeyinde ara insan gücüne ilişkin talep, arzı aşmıştır. Bu nedenle meslek yüksekokullarının yeniden düzenlenmesi hareketinin hızlanma zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Nitelikli ara insan gücü yetiştirecek olan meslek yüksekokullarının Türkiye'nin ekonomik ve endüstriyel ihtiyaçları ve çağın teknolojik gerekleri ile bağdaşacak hale getirilmesi kaçmümay olmuştur. Bu amaçla YÖK üe Dünya Bankası arasında Endüstriyel Eğitim Projesi 16 Nisan 1984'de imzalanmıştır. Asü amaç YÖK'e bağlı ara insan gücü yetiştirmeye yönelik bulunan meslek yüksekokullarını ekonomik ihtiyaçlar doğrultusunda hizmet veren çağdaş nitelikle "TEKNİK EĞİTİM MERKEZLERİ" ne dönüştürmektir.

Endüstriyel Eğitim Projesi ilki, 13 Mayıs 1985'de (8) pilot meslek yüksekokulunun uluslararası standartlara ulaştırılması hedeflenerek başlamıştır. Pilot olarak seçilen meslek yüksekokulları Çankırı, Düzce, İskenderun, İzmir, Kırıkkale, Konya, Malatya, İstanbul meslek yüksekokullarıdır. Projede bulunan meslek yüksekokullarının esas olarak şu hususlarda geliştirilmesi hedeflenmiştir (Balcı, s. 139).

- 1- Program ve Müfredat
- 2- Öğretim Elemanı
- 3- Atölye-Laboratuvar Teçhizatı
- 4- Yönetim

Endüstriyel Eğitim Projesi (I) Kasım 1988'de tamamlanmıştır. Proje kapsamındaki 8 meslek yüksekokuluna 22.400.000 US dolarlık teçhizat alınmıştır. Projenin finansmanı için TC Hükümetince Dünya Bankasından 32.388.299 US dolarlık kredi sağlanmıştır. Ayrıca Türk Hükümeti'nin personel giderleri, bina, tesis ve mefruşat vb. alanlarda harcamaları 6.000.000 US dolardır. Üç buçuk yü süren I..proje sonunda sekiz meslek yüksekokulu için hedeflenen temel problemler çözüme kavuşmmlmuştur. I. proje sonundaki gelişmeler şöyle özetlenebilir.

- a) Modern eğitim-öğretim programları hazırlanmış ve müfredatları dinamik hale getirilmiştir.
- b) Atölye ve laboratuvarlar çağdaş teknolojileri kapsayan teçhizatla donatılmıştır.
- c) Öğretim elemanlarının yurt içi ve yurt dışı eğitimleri programlı olarak tamamlanmıştır.
- d) Yönetim kadroları yurt içinde ve yurt dışımda yönetim anlayışı, yönetim metodları ve teknikleri bakımından eğitime tabi tutulmuşlardır.
- e) Meslek yüksekokulları Tekniker Eğitim Merkezlerine dönüşerek çevrelerine çareler üretmeye başlamışlardır.

Endüstriyel Eğitim Projesi uygulanan meslek yüksekokullarında şu programlarda öğrenün yapılmaktadır. Bilgisayar, Makina (İmalat, Fabrika Bakım), Döküm, İklimlendirme, Soğutma, Tarım (Tarımsal sulama ve Drenaj), Elektrik (Elektrik Tesisat, Fabrika İmalat Kontrol, Fabrika Bakım, Elektrik İletim ve Dağıtım), Endüstriyel Elektronik, Kontrol Sistemleri Teknolojisi, Haberleşme, İnşaat (Şantiye ve Karayolu, Kamu Sağlığı Teknolojisi, Yapı), Petro Kimya ve Rafine, Petrol, İşletme, Muhasebe.

Türkiye'nin ekonomik ve endüstriyel kalkınmasında taşıdığı yaşamsal önem nedeni ile, Dünya Bankası tarafından finanse edilmesi öngörülen II. Endüstriyel Eğitim Projesi'nin yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür. Değişik bölgelerden seçilen 21 meslek yüksekokulu ikinci proje kapsamına alınmıştır. Bu okullar Antalya, Bilecik, Erzincan, Sivas, Mersin, Osmaniye, Batman, Şanlıurfa, Ege, Kayseri, Elazığ, Alaplı, Amasya, Gaziantep, Marmara, Kahramanmaraş, Tekirdağ, Balıkesir, Bursa, Kocaeli, Rize Meslek Yüksekokullarıdır. Aralık 1995 yılında tamamlanacak olan II.Endüstriyel Eğitim Projesi kapsamındaki okullara toplam 54,6 milyon US. dolarlık

Henden

teçhizat satın alınmıştır. II. proje kapsamındaki okullarda da I. projede hedef seçilen müfredat, öğretim elemanı, atelye ve laboratuvar teçhizatı ve yönetim alanlardaki yapılan çalışmalar aynen uygulanmıştır. Okullar son teknoloji ile donatılmış, laboratuvar ve atelye çalışmalarının yanında bilgisayar destekli eğitime geçmişlerdir. II. projede de öğretim elemanlarının yurt dışı ve yurt içi eğitimleri tamamlanmıştır. Endüstriyel Eğitim Projesi'ne bağlı meslek yüksekokulları birer "Tekniker Eğitim Merkezleri"ne dönüştürülerek çevresine katkı yapmaya başlamışlardır.

Teknik Eğitim Merkezleri"ne (TEM) dönüştürülen okullarda bir eğitim-öğretim yılı iki sömestriden oluşmaktadır. Öğrenciler mezun olabilmek için her sömestri 15 hafta olmak üzere toplam 4 sömestri eğitim-öğretim görmek ve başarmak zorundadırlar. Üniversite öğretim elemanlarınca gerçekleştirilen bu eğitim, teorik ve uygulamalı olarak yürütülmektedir. Uygulamalar son sistem teknolojilerle donatılan ve okul bünyesinde bulunan atölye ve laboratuvarlarda gerçekleştirilmektedir.

Teorik öğretim 30 kişilik sınıflarda yapılmaktadır. Okullarda bilgisayar destekli eğitime geçilmiştir. Öğrenciler her iki sömestrinin sonunda sekiz hafta mecburi, dört hafta isteğe bağlı olmak üzere toplam 12 hafta Endüstriye Dayalı Öğretim (EDÖ) yapmak zorundadır. Endüstriye Dayalı Öğretimin amaçları şöyle özetlenebilir:

Öğrenciler kendi yetişme alanları ile ilgili endüstrilerde ve gerçek iş ortamlarında üretime azami derecede katılarak;

- 1- Okuldaki öğrenim süreleri içinde kazandıkları teorik bilgi ve yeterliliklerini pekiştirmek,
- 2- Laboratuvar ve atölye uygulamalarında edindikleri beceri ve kabiliyetlerini geliştirmek,
- 3- Üçüncü ve dördüncü sömestrielerde alacakları teorik ve laboratuvar derslerini daha bilinçli olarak takip etmelerini sağlayıcı bügi ve görgülerini artırmak,
- 4- Tekniker olarak görev alacakları iş yerlerindeki sorumluluklarını, işçi-işveren ilişkilerini, organizasyon, üretim ve iş güvenliği sistemlerini" ve yeni teknolojileri tanımaktır (EDÖ. Yönergesi s. 1).

Sonuç olarak meslek yüksekokulları, YÖK'nun yükseköğretimde öncelik tanıdığı, önem verdiği kurumlardır. Okulların teknik programlarında (Elektrik, İnşaat vb.). "Tekniker" diğer programlarında (İşletme, Muhasebe vb.) meslek elemanı yetiştirilmektedir. Bütün bu çalışmaların ana amacı ulusal nitelikte tutarlı, etkin, sağlıklı ve çağdaş bir "Tekniker" Eğitim Sisteminin kurulup yerleşmesine katkıda bulunmaktadır. Ayrıca vasıflı iş gücüne sahip olmanın ekonomik kalkınmayı hızlandıran en önemli etken olduğu açıktır. Bu nedenle kamu ve özel sektöre düşen görev bu öğretim kurumlarını desteklemektir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmacı meslek yüksekokulunda 19 yıllık gözlemleri sonucunda meslek yüksekokulu öğrencilerinin iletişim sorunları olduğu ve bu sorunları aşağıdaki gibi üç ana başlıkta toplanabileceği kanısına varmıştır.

- a) Yönetim
- b) Çevre
- c) Arkadaş grupları

Yönetim ile iletişim sorunu olarak; öğrencilerin problemlerinin çözümlenmesi için okul yönetimi ile diyaloga girememeleri ve sorunlarını üetmede çekingen davranmaları gösterilebilir. Öğrencilerin, sözlerinin red edileceği veya küçümseneceği endişesi taşıdıkları çevreleriyle ve arkadaş gruplarıyla iletişim kurmaya cesaret edemedikleri, komik duruma düşeceği endişesi üe susmayı tercih ettikleri görülmektedir. Mezuniyet sonrası iş ortamında kalifiye işçi ile mühendis arasında köprü görevi üslenmesi amacıyla yetiştirilen teknikerlerin, bu görevlerinde iletişim sorunlarının devam edeceği endişesi yaşanmaktadır. İletişim sorunlarına neden olarak farklı değişkenler ortaya konulabileceği gibi

- 1- Doğal nitelikleri (Doğum yerleri, yaşları, cinsiyetleri),
- 2- Toplumsal nitelikleri (Anne ve Babaların öğrenim düzeyi ve meslekleri, öğrencilerin bitirdikleri ortaöğretim kurumları),
- 3- Yaşam standartları (Ailelerin ekonomik durumu, barınma yerleri, gelir sağlayıcı bir işte çalışıp çalışmadığı, orta ve lise öğrenimi süresince yaşamlarını geçirdikleri çevreler),

gösterilebilir. Ayrıca, öğrencilerin ailelerinin genel tutumları iletişim sorunlarının değişkeni olarak görülebilir.

Henden

Ortaöğretimde bitirdiği programı yükseköğretime girişte tercih eden öğrencilere ek puan uygulamasına geçilmesi meslek yüksekokullarını (Özellikle teknik programlar bölümüne bağlı programlar) endüstri meslek liselerinin devamı konumuna getirmiştir. Kuruluş amaçları böyle olmasa bile endüstri meslek liseleri için toplumda oluşan yaygın kanı, sabit ve dar gelirli ailelerin; çocuklarını kısa yoldan hayata hazırlamak ve bir meslek sahibi yapmak amacıyla tercih ettiği kurumlar olduğudur. Bu açıdan bakıldığında, endüstri meslek liselerinin devamı konumunda olan meslek yüksekokulu öğrencilerinin ailelerinin yaşam standartları, doğal ve toplumsal niteliklerini test etmenin çözümleyici sonuçlar vereceği düşünülmektedir. Yükseköğretim sisteminde bir öğrencinin tercih ettiği fakültelerin programlarına girebilmesi için, ortaöğretimde aldığı bilgilerin yanında sınav tekniklerine hazır olması ve ek bilgilerle donatılmasının gerekli olduğu açıktır. Bu nedendir ki, öğrenciler kendilerini özel ders almak ve üniversitelere öğrenci hazırlayan özel dershanelere gitmek zorunda hissetmektedirler. Sabit ve dar gelirli aileler, çocuklarına bu tür imkanlar sağlamada güçlük çekeceklerine göre fakülte gelir düzeyi yüksek ailelerin çocuklarının girme şanslarının yüksek olduğu söylenebilir. Fakültelerin programlarına kayıt hakkı kazanan öğrencilerin yetişme tarzları, beklentileri, değer yargıları ve yaşam standartlarında farklılık olacağı açıktır.

Bu düşüncelerin ışığında, aynı iş ortamını paylaşacak olan "Mühendisler" (fakülte çıkışlı) ile "Teknikerlerin" (meslek yüksekokulu çıkışlı) geçmişten gelen bu farklılıklarının iş hayatına yansması ve aralarında iletişim kopukluklarının olması beklenebilir. Bu nedendir ki, Alaplı Meslek Yüksekokulu Teknik Programlar Bölümü öğrencilerini dört yıl süre ile "Doğal, Toplumsal Nitelikleri" ve "Yaşam standartları" tanımlanmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın Önemi

- 1 - Bu araştırma meslek yüksekokulu yönetimine öğrencilerim bir boyutta tanıma fırsatı verecektir.
- 2- Araştırmanın sonuçlarından, eğitim programlarını düzenleme ve karar verme konumunda bulunanların yararlanacağı umulmaktadır.

Araştırmanın Sayıtları

- 1 - Deneklerin anket sorularına verdiği cevaplar ve taranmış kaynaklar mevcut durumu yansıtmaktadır.
- 2- Deneklerin anket sorularına doğru yanıtları içten ve doğrudur.

Araştırmanın Sınırları

Araştırma verilerinin kaynağı 1991-1992, 1992-1993, 1993-1994, 1994-1995 öğretim yıllarında Alaplı Meslek Yüksekokuluna kayıt yaptıran ve YÖK-Dünya Bankası kapsamında bulunan Teknik Programlar Bölümü öğrencileridir. Bu araştırmada meslek yüksekokulu öğrencilerinin iletişim engellerinden toplumsal, doğal nitelikli ve yaşam standart kaynaklı olanlar alınmıştır.

YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Bu çalışmada araştırma evreni, Alaplı Meslek Yüksekokulu'dur. Bu kurumda Teknik ve İktisadi-İdari olmak üzere iki bölüm bulunmaktadır. Çalışma evreni, Teknik Programlar Bölümüne 1991-1992, 1992-1993, 1993-1994, 1994-1995 öğretim yıllarında kayıt yaptıran devam eden öğrencilerin tamamıdır. Bu yıllara göre araştırmaya katılan öğrenci sayıları 90, 178, 158 ve 175'dir.

Veri Toplama Aracı

Verilerin kaynaktan soruşturma yöntemi ile toplanması çalışmanın amacına uygun görülmüştür. Bu yöntemle ek olarak öğrenci ve öğretim elemanları ile görüşmeler yapılmış, öğrencilerin doğal, toplumsal nitelikleri ve yaşam standartlarını belirleyecek boyutların belirlenmesine çalışılmıştır. Veri toplama aracı öğrencilerin doğal, toplumsal nitelikleri ve yaşam standartlarını tanımlayan 20 maddeden oluşmuştur.

Anketin Uygulanması Verilerin Toplanması ve Yorumu

Anket, Alaplı Meslek Yüksekokulu Teknik Programlar Bölümü öğrencilerine araştırmacı tarafından bizzat uygulanmıştır. Toplanan veriler değerlendirilerek işe vuruk hale getirilmiştir. Oluşturulan tablolar yüzdelerle yorumlanmıştır.

Araştırmanın bulguları, yorum ve sonuçları, Bahar 1996 sayısında yayımlanacaktır- eğitim yönetimi.